

ભજિયાંનો ભાવ

સાચા જીતે અને જૂઠા ડૂબે

ગામમાં બધાને મિયાં ફુસકી પર હેત છે. સૌને મિયાં ફુસકી ગમી ગયા છે. દલાશેઠ જ એવા છે કે મિયાંનું નામ સાંભળતાં જ બળી ઊઠે છે. તેમને કંઈનું કંઈ થઈ જાય છે. મિયાં ફુસકી તેમની એવી રેવડી કરતા કે કદી ભુલાય નહીં.

મિયાં ફુસકી સામા મળે કે દલાશેઠ તરીને ચાલે, મોઢું અવળું કરી જાય; પણ મિયાં તો પેલી બાજુ આવે. શેઠની સામે આવીને જાણે હમાણાં અથડાઈ પડશે એમ લાગે. દલાશેઠનું રૂંવેરૂંવું બળી ઊઠે. પાછા મિયાં ચૂપ ના રહે.

મિયાં બોલે; બોલે તો ખરા પાછા હસીને. હસીને તો બોલે પણ પાછા ટીખળ કરીને! ટીખળ પણ કરે એવું કે દલાશેઠનો જીવ બળી જાય.

મિયાં કહે : “મજામાં છો ને દલાશેઠ?”

દલાશેઠ તો સડપ કરતાં તરી જાય અને માંડે ભાગવા.

મિયાં કહે : “કેમ ચાલે છે ધંધાપાણી?”

ત્યાં તો દલાશેઠ એવા તેજ ચાલે કે જાણે અરબી ઘોડો ભાગ્યો જાય.

એક દિવસ એમ ભાગતા દલાશેઠને વાગી ગઈ ઠેસ અને પગમાં લોહી નીકળ્યું. સિસકારા ભરતા દલાશેઠ ઘરે ગયા.

શેઠાણી કહે : “કાં?”

શેઠ કહે : “પેલા મિયાં ફુસકીની હોળી.”

શેઠાણી કહે : “નામ ના લેશો એ મિયાંવડાનું. તમે તેની સાથે લડવા શું કામ જાવ છો?”

શેઠાણી એમ સમજ્યાં કે મિયાં અને શેઠને થયો હશે ઝઘડો. એમાં મિયાંએ મારી હશે તલવાર-બલવાર. નહીં તો આવું લોહી કેમ નીકળે?

શેઠ કહે : “તે પાજી સામો મળ્યો અને વાગી ઠેસ.”

શેઠાણી કહે : “વાગે જ ને! તેને તો સામેય ના મળીએ.”

આમ વાતો કરે છે. ત્યાં સિપાઈ બોલાવવા આવ્યો. ગામમાં ફોજદાર આવ્યા હતા. મુખીને ત્યાં ઊતર્યા હતા. દલાશેઠને બોલાવ્યા હતા.

દલાશેઠ ગયા. ફોજદારને મળ્યા. વાતો થઈ. હમણાં બે-પાંચ દિવસ ફોજદારનો મુકામ અહીં રહેવાનો હતો.

મુખી બોલ્યા : “કાલે જમણ છે આપણે ત્યાં. તમારે શેઠ અહીં જ જમવાનું છે. બધા સાથે જમીશું તો મજા આવશે!”

“એ... એમાં અમારોય ભાગ છે.

અમનેય નોતરું આપજો. હા, અમે સિપાઈબચ્યા!” આમ બોલતાં મિયાં ફુસકી આવી પહોંચ્યા. મિયાં જાણતા નથી કે ફોજદાર આવ્યા છે. મુખીને ત્યાં વાતો થતી જોઈને મિયાં આવી ગયા અંદર. ત્યાં દીઠા ફોજદારને!

ફોજદાર બોલ્યા : “આવો મિયાં ફુસકી!”

મિયાં બોલ્યા : “સલામ સાહેબ, આપ પધાર્યા તે સારું થયું. દલાશેઠ જમણ કરાવશે અને આપણે મોજથી જમીશું.”

મુખી બોલ્યા : “ભાઈ, જમણ તો આપણા તરફથી કાલે છે. તમનેય નોતરું છે!”

જમણમાં લાડુ બનાવવાની વાત થઈ.

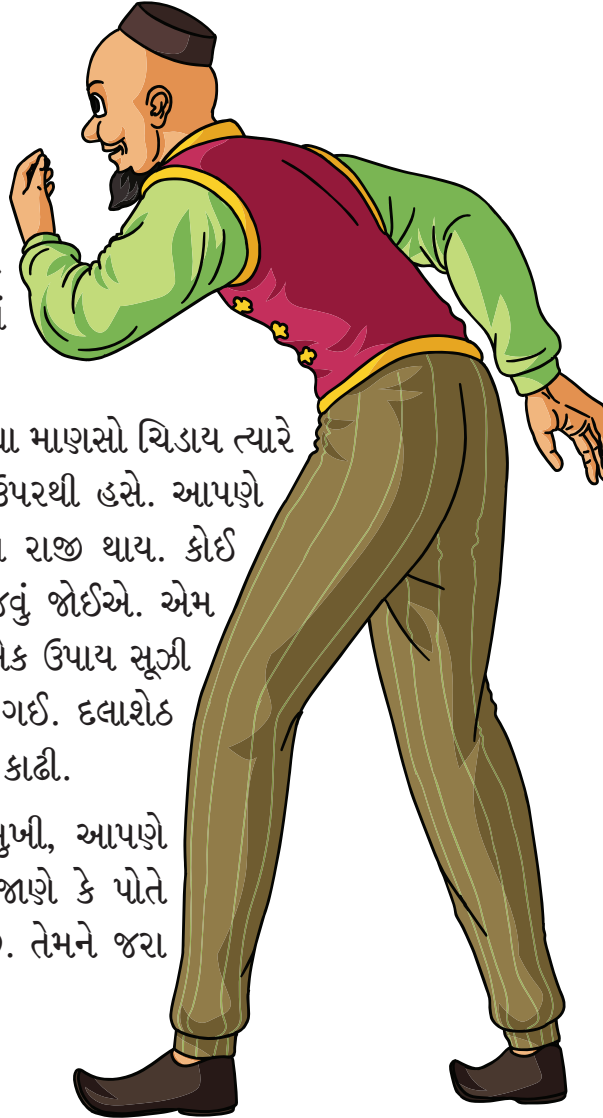
મિયાં બોલ્યા : “અને ભજિયાં નહીં?”

મુખી બોલ્યા : “ભજિયાં બનશે.”

મિયાં ફુસકી બોલ્યા : “એવાં ભજિયાં બનશે કે આપણા દલાશેઠ જેવા ચાવ્યા વિના ગળે ઉતારી જાય. શેઠને તો પારકાં ભજિયાં બહુ ભાવશે.”

દલાશેઠ આ સાંભળીને ચિડાયા. પણ ડાહ્યા માણસો ચિડાય ત્યારે કોઈને જાણવા ન દે. ચૂપ થઈ જાય અને ઉપરથી હસે. આપણે ચિડાઈએ તો જ સામો માણસ ચીડવે અને રાજી થાય. કોઈ આપણને ચીડવે તો આપણે ચૂપ જ થઈ જવું જોઈએ. એમ દલાશેઠ કંઈ બોલ્યા નહીં. પણ દલાશેઠને એક ઉપાય સૂઝી આવ્યો. મિયાંની રેવડી કરવાની વાત મળી ગઈ. દલાશેઠ ઘણા રાજી થયા. બધી વાત બરાબર ગોઠવી કાઢી.

દલાશેઠે મુખીને વાત કહી : “જુઓ મુખી, આપણે મિયાંની ફજેતી કરવી છે. હમણાં હમણાં જાણે કે પોતે મહાન ચતુર છે એવી બડાઈ હાંક્યા કરે છે. તેમને જરા સીધા કરીએ તો ઠીક.”

આમ કહીને દલાશેઠે બધી વાત સમજાવી. મુખીને વાત ગમી ગઈ. જરા મિયાંની ગમ્મત થશે. બે ઘડી હસવાનું મળશે.

ફોજદાર કહે : “શું છે મુખી? શું ખાનગી વાત કરો છો?”

મુખીએ ફોજદારને વાત કહી. ફોજદારને પણ આનંદ થયો કે ઠીક છે, મજા આવશે.

બીજા દિવસે દલાશેઠ ખાસ એક રસોઈયાને બોલાવી લાવ્યા. મજાનું રૂ લઈ આવ્યા. રૂના સરખા ભાગ પાડીને મજાના ગોળા બનાવ્યા. પછી રસોઈયાને સમજાવ્યું કે આ રૂના ગોળાને ચણાના લોટમાં રગદોળીને ભજિયાં બનાવો.

રસોઈયો પણ ભારે જબરો હતો. રૂના ગોળાનાં એવાં ભજિયાં બનાવ્યાં કે વાહ ભઈ, મજાના જાણે ડાકોરના ગોટા!

રસોઈ તૈયાર થઈ ગઈ. પાટલા નખાયા.

બધા જમવા બેઠા. તમા ભટ વિના તો મિયાં ફુસકીને ચાલે જ નહીં. ભટજીને પણ નોતરું આપી દીધેલું. બધા પાટલા પર ગોઠવાઈ ગયા. થાળીઓ મુકાઈ ગઈ. મિયાં ફુસકી અને તમા ભટ સામસામે બેઠા.

મિયાં બોલ્યા : “ભટજી, લાડુ ખાશો કે ભજિયાં?”

ભટજી કહે : “અમે તો બામણ. ગોળ અને ઘીના લાડુ ખાશું.”

મિયાં બોલ્યા : “બામણ કહ્યા એટલે થઈ રહ્યું. લાડુ વિના બીજું ભાવે જ નહીં.”

દલાશેઠ બોલ્યા : “મિયાં, તમે બામણના ભાઈબંધ છો એટલે તમેય લાડવા જ ઉડાવવાના.”

દલાશેઠ સમજે છે કે આમ બોલીશું એટલે મિયાં લાડુ નહીં ખાય. અને એમ જ થયું.

મિયાં બોલ્યા : “અમે સિપાઈબચ્યા.

હા, લાડુ ખાય બામાણ. આપણે તો ભજિયાં ઉડાવીશું.” હવે દલાશેઠનો દાવ જામ્યો. ભજિયાં ઉડાવવાની વાત મિયાં બોલ્યા છે એટલે ચગવાના. મિયાં પાછા છે ટેકીલા. એક વાત પકડે તે છોડે નહીં.

દલાશેઠ બોલ્યા : “તો પછી ભઈ થવા દો, પણ એક શરત. લાડુ ખાય તેને લાડુ અને ભજિયાં ખાય તેને ભજિયાં જ પીરસો. જોઈએ કે કોણ લાડુ વધારે ખાય છે અને કોણ ભજિયાં વધારે ઉડાવે છે.”

મિયાં બોલ્યા : “તમે શું ઉડાવવાના શેઠ?”

દલાશેઠ બોલ્યા : “તમે ભજિયાં ઉડાવો એટલે અમે કંઈ પાછળ રહીએ એવા નથી. અમેય ભજિયાં ઉડાવીશું અને તમે ખાઓ એથી બમાણાં ખાશું એ વાત પણ નક્કી.”

મિયાં હસ્યા અને મોં મચકોડીને બોલ્યા : “તમારી વાણિયાની જાત વળી ખાઈ શું જાણે? બે ભજિયાં વધારે ખાશો કે પેટ ફૂલીને ઢમઢોલ થાશે ને જવું પડશે વૈદને ત્યાં કે આપો તડાફડીની પડીકી. માટે અમારો વાદ કરશો નહીં. અમે સિપાઈબચ્યા!”

શેઠ બોલ્યા : “ભલે ને ગમે એ થાય, પણ આજે તમને હરાવી દેવા છે એ વાત પાકી.”

મિયાં કહે : “તો થવા દો. જોઈ લેજો બંદાના ધડાકા. આ સિપાઈબચ્યા હારે એમ નથી. હા, અમે સિપાઈબચ્યા!”

મિયાંને દલાશેઠે બરાબર ચડાવ્યા. તમા ભટને વહેમ પડ્યો કે જરૂર કંઈ હોવું જોઈએ. નહીં તો દલાશેઠ આ વાદ કરે નહીં. વાણિયો અમથો ધૂળમાં આળોટે નહીં. માટે મિયાં ફુસકીને રોકવા જોઈએ.

